

Kalle on aivan tavallinen homo

HOMOSEKSSUAALISUUDEN REPRESENTAATIO
SAIPPUASARJASSA SALATUT ELÄMÄT

Television suhde homoseksuaalisuuteen on ollut ongelmallinen, vaikka homo- ja lesböhahmoja onkin esiintynyt televisiossa paljon aina tilannekomedioista saippuasarjoihin (esim. *Medhurst & Tuck* 1996; *Fuqua* 1995). Erityisesti 1990-luvun loppupuolella homo- ja lesbohenkilöhahmoja alkoi näkyä buumimaisesti erilaisissa sarjoissa kuten *Dawson's Creek*, *Frendit (Friends)*, *Teho-osasto (ER)*, *Emmerdale* ja *Varustamo (Rederiet)*. Pääosaan homo- ja lesböhahmot ovat yltäneet esimerkiksi Suomessa nähtävässä komediasarjassa *Will & Grace*, jossa huumoria revitään homomiehen ja heteronaisen kämpppäkeruudesta. Manchesterin homoalakulttuuriin sijoittuva brittisarja *Älä kerro äidille (Queer as Folk)* taas aiheutti kohua esittämällä jopa miesten välistä seksiä. Kotimaisista tv-sarjoista *Kotikadun* perhesuhteita sekoitti sarjan päähenkilön Pirkon lesboksi tunnustautunut sisko, joka sai Pirkon anopin Eevan pohtimaan seksuaalista suuntautumistaan. MTV3 teki keväällä 1999 alkaneessa päivittäissarjassaan *Salatut elämät* suomalaista televisiohistoriaa ottamalla pääosaan homoseksuaalisen nuoren, Kalle Laitelan, jota näytteli Pete Lattu.

Homoseksuaalisuutta on pitkään representoitu televisiossa negatiivisten stereotyyppien kautta ja toiseutena suhteessa heteroseksuaalisuuteen. Homorepresentaatioissa on kuitenkin vakiintunut 1990-luvulta lähtien uudenlainen tapa kuvata homoseksuaalisia henkilöitä samantyyppisiksi kuin kaikkia muitakin henkilöitä. Artikkelissa analysoidaan suomalaisen saippuasarjan *Salatut elämät* homoseksuaalisten henkilöitä Kalle Laitelaa, joka kuvataan sarjassa tavallisena nuorena miehenä. Artikkelissa pohtii, miten Kallen tavallisuuden efekti tuetaan ja miten homoseksuaalisuudesta kerrotaan saippuaoperoissa.

Salattujen elämien representaatio homoseksuaalisuudesta rakentuu heteromatriisin sisällä, jossa homoseksuaalisuus määrittyy heteroseksuaalisten identiteettien ulkopuolelle poissuljetuksi toiseudeksi. Siksi Kallen tavallisuutta rakennetaan paradoksaalisesti erojen ja toiseuden teemoin aivan kuten homoseksuaalisuuden aiemmissa stereotyyppisissä esityksissä. Homoseksuaalisuus neuvotellaan sarjassa uudenlaisten ehtojen kautta heteromatriisiin sopivaksi, eikä tavallisuusrepresentaatioita voi leimata yksiselitteisesti positiivisiksi representaatioiksi.

Homoseksuaalisuutta on perinteisesti representoitu elokuvissa, televisiossa ja kirjallisuudessa negatiivisten stereotyyppien kautta ja toiseutena suhteessa heteroseksuaalisuuteen. Toiseusrepresentaatioissa homoseksuaalisuus on liitetty kuoleman, sairauden ja

perversion alueelle ja seksuaalista toiseutta on kuvattu myös sukupuolisena toiseutena. (Dyer 1993, 31–38, 73–90) Homorepresentaatioissa on kuitenkin vakiintunut 1990-luvulta lähtien uudenlainen tapa kuvata homoseksuaalisia henkilöitä samantyyppisiksi kuin kaikkia muitakin henkilöitä (esim. Pearce & Wisker 1998, 9–10). Myös Kalle esitetään Salatuihin elämissä maskuliinisena nuorena miehenä, joka ei vaikuta eroavan heteroystävistään kuin homoseksuaalisuutensa perusteella.¹ *Katso!*-lehden Saippuaoppera-liite 4/2000 kuvailee Kallea ja Dawson's Creekin naapurinpoikahomoa Jackia seuraavasti:

Kummankin tarina voisi olla vaikka serkkupoikasi tarina. He eivät ole mukavia mutta homoja, vaan mukavia ja homoja.

Samasta asiasta iloitsee myös *Z-lehti* 3/2000:

Televisiosarjat ja elokuvat ovat tuoneet ruutuihin ja valkokankaalle toinen toistaan stereotyyppisempiä homohahmoja vuosien varrella. Mutta vasta nyt on suomalainen televisiosarja uskaltanut näyttää kansalle tavallisen nuorukaisen, joka kipuilee homoseksuaalisuuden kanssa. Homoseksuaali ei olekaan mikään kummajainen, vaan aivan kuka tahansa, mahdollisesti jopa se naapurin poika.

Televisiosarjojen homoseksuaalisten henkilöahmojen tavallisuus ja normaalius nostetaan kommentoissa uudenlaisten homorepresentaatioiden tärkeiksi positiiviksi ominaisuuksiksi. Tavallisuus merkitsee saippuaopperasarjassa kuitenkin tietynlaista tavallisuutta, eikä Kalle voi erottaa yksinomaan positiiviseksi tai negatiiviseksi homorepresentaatioksi. Pohdin artikkelissani, miten Kallen tavallisuuden efekti tuotetaan Salatuissa elämissä. Millaiseksi saippuasarjan konventiot tuottavat homoseksuaalisuutta ja miten homoseksuaalisuutta rakennetaan saippuoissa?

Jatkuvajuonisten televisiosarjojen tutkimisen ongelmana on tutkittavan tekstin rajaaminen. Toisin kuin elokuvissa, joissa juoni on suljettu ja henkilöahmot useimmiten koko elokuvan ajan yhtenäisiä, televisiosarjoissa henkilöahmoille muodostuu uusien tapahtumien myötä historia. Historia vaikuttaa siihen, miten katsojat tulkitsevat henkilöahmon uudet käänteet. Henkilöahmoa tutkittaessa tulisi huomioida sen koko historia, joka voi pitkään kestäneissä sarjoissa ulottua jopa kymmenien vuosien päähän. (Allen 1995, 17–20) Saippuoiden päähenkilöillä on yleensä pysyvä moraalikoodisto, jonka mukaan he suhtautuvat uusiin ongelmiin ja ihmissuhteisiin. Toisin kuin sulkeumaan tähtäävissä kerrontamuodoissa, henkilöahmoille voi kuitenkin saippuoissa kirjoittaa myös risteäviä luonteenpiirteitä juonenkäänteiden sitä tarvitessa. Henkilöahmon teot ja toiminta voivat esimerkiksi muuttua yhtäkkiä hyvistä pahoiksi. Henkilöahmot eivät ole samalla tavalla koherentteja kuin suljetuissa kerrontamuodoissa. Kiinnostavaa on, mitkä ominaisuudet kirjoitetaan pysyviksi ja mitkä taas muuttuviksi.

Kalle Laitela oli yksi Salattujen elämien päähenkilöistä sarjan alusta keväästä 1999 kevääseen 2001, jonka jälkeen Kalle on vierailut sarjassa sivuhenkilönä. Kallea koskeneista juonilinjoista ei ole henkilöahmon kolme- ja puolivuotisessa historiassa puuttunut mielikuvitusta. Muun muassa huumekekeilun, epäonnisen

romanssin, prostituution ja perheväkivallan jälkeen Kalle löysi tosirakkauden armeijasta, meni poikaystävänsä kanssa naimisiin Lapissa ja päätyi kultakaivoksen vartijaksi Brasiliaan. Keskityn artikkelissani juonilinjoihin, joissa on käsitelty erityisesti Kallen homoseksuaalisuutta. Analysoin kevään 2000 jaksoja, joissa Kalle paljasti homoseksuaalisuutensa perheelleen ja löysi ensimmäisen poikaystävänsä, asianajaja Valtteri Elovirran. Kallen myöhemmistä vaiheista pohdin Kallen romanssia ylliluotanntti Kuisma Savolaisen kanssa keväällä ja syksyllä 2001.

Kallen rakentaminen homoseksuaaliseksi: ongelman paljastaminen

Salatut elämät on Fremantle Productions Oy:n² tuottama kansainväliseen formaattiin perustuva saippuasarja, jossa seurataan eiralaisen kerrostalon asukkaiden arkea. Juonilinjat perustuvat sarjan henkilöhahmojen salaisuuksien paljastamiseen. Jo sarjan alkutekstit lupaavat avata ovet sarjan asukkaiden intiimielämään: kolmen ensimmäisen tuotantokauden alkuteksteissä talon perheet esitellään välähdyksillä henkilöhahmoista kotioloissa ja lopuksi sarjan nimi näyttäytyy yhdessä avainnipun kanssa. Salatut elämät tarjoaa avaimet talon asukkaiden olohuoneisiin ja henkilökohtaiseen elämään. Uudemmissa alkuteksteissä arkielämään tunkeudutaan postilaatikon kautta: henkilöhahmojen ja sarjan nimi kerrotaan postiluukkua muistuttavien kylttien avulla. Kullakin henkilöhahmolla on sarjassa kantava salaisuus tai salaisuuksia, joiden olemassaolosta vihjaillaan merkitsevin katsein, elein tai sanoin, kunnes salaisuudet paljastetaan pitkitetyillä juonenkäänteillä. Keskeistä sarjassa on leikittely salaisuuksien yhtäaikaisen näkyvyyden ja näkymättömyyden välillä.

Kallen henkilöhahmon kantavaksi salaisuudeksi rakennetaan homoseksuaalisuus, joka paljastetaan vähitellen erilaisten tekojen avulla: tunnustuksilla, katseilla ja muilla vihjeillä. Sarjan alkuaikoina Kallen salaisuutta raotettiin paljastamalla Kallen ihastuminen parhaaseen ystävänsä Saku Saliniin, minkä Kalle tunnusti keskusteltuaan homoseksuaalisen kuntosaliohitoajan Harrin kanssa (ks. Kekki 2000). Toistuva muistutuskeino Kallen salaisuudesta olivat lähikuvat tuskaisesta ilmeestä, kun Sakulla oli uusi tyttöystävä tai kun Kallea muistutettiin oman parisuhteen puuttumisesta. Kallen homoseksuaalisuutta rakennetaan myös muunlaisilla vihjeillä. Kalle esimerkiksi säilytti tyynynsä alla valokuvaa vähäpukeisesta Sakusta, jota hän tuijotteli, ja etsi Internetistä pornografisia kuvia miehistä. Saippuaoperaan ekonomisen kerronnan takia jokaisesta eleestä ja toiminnasta rakennetaan merkityksellinen ja ihmissuhteita määrittävä (Geraghty 1996, 91; Allen 1985, 64–69). Esimerkiksi kun Kallen tuleva poikaystävä, asianajaja Valtteri Elovirta, ilmestyy sarjaan, hänen sukupuolinen suuntautumisensa paljastetaan heti vihjeillä, jotka ovat tulkittavissa merkittäviksi saippuan lajityyppikonventioilla. Valtteri on jäykkä juhlissa, joissa kerrostalon nuoret naiset ovat mukana. Hän ei vaikuta olevan kiinnostunut kerrostalon miestennielijänä tutuksi tulleesta Jennistä. Saippusaäntöjen perusteella uusi henkilöhahmo järkyttää kuitenkin aina ihmissuhteita, joten odotettavissa on, että Valtteri kiinnostuu jostakusta. Valtteri ja Kalle esittäytyvät toisilleen näennäisen tarpeettomasti, kun Kalle kutsutaan korjaamaan Valtterin tietokonetta. Tämä vihjaa, että Valtteri tulee liittymään jotenkin Kalleen. Kun Valtteri tyrmää entisen luokkakaverinsa Katjan lähestymisyrietykset todeten ”meidän suhde ei ikinä tule olemaan sellainen kuin sä haluat”, kommentin lopullisuus ja ehdottomuus antavat jo vihjeen Valtterin homoseksuaalisuudesta.

Kallen homoseksuaalisuutta käsitellään Salatuissa elämissä ongelmana, joka aiheuttaa ristiriitoja ihmissuhteisiin. Kalle ihastuu heteroseksuaaliseen ystäväan-

sä, jonka kanssa suhdetta ei voi syntyä ja uhrautuu ajattelemaan vain muiden tarpeita. Ensimmäinen lähestymisyrittäminen mieheen päättyy pahoinpitelyyn ja itsemurhayritykseen. Rakkaussuhde kariutuu. Isän ja parhaan ystävän on vaikea hyväksyä Kallen homoutta. Toisaalta myös muiden henkilöhahmojen ihmissuhteita käsitellään ongelmakeskeisesti. Saippuoiden tunnistettavana piirteenä on juuri melodramaattinen rakenne: kerronnan kiinnostuksen kohteena on yksityiselämä, johon pureudutaan keskittymällä ihmissuhteiden muutoksiin. Saippuoiden juonilinjat rakentuvat erilaisten perherituaalien ja tärkeiden tapahtumien (syntymän, romanssin, kihlautumisen, häiden, avioeron tai kuoleman) ympärille. Rituaalien ja uusien tapahtumien myötä ihmissuhteet muuttuvat ja joutuvat konfliktiin. Saippuaopperoiden juonilinjoissa konflikteja on ylenpalttisesti, mutta liioitellut vastoinkäymiset otetaan vakavasti. (Ang 1997, 158–159) Kaikille Salattujen elämien kerrostalon asukkaille on kasautunut kohtuuton määrä onnettomuuksia, rikkollisuutta ja ristiriitaisia perhesuhteita. Tässä mielessä Kalle ei eroa muista henkilöhahmoista. Juoni samastaa sarjassa homo- ja heteroseksuaaliset henkilöhahmot, sillä kaikki ovat saippuassa ongelmien ja ristiriitojen sävyttämiä. Tasapaino ihmissuhteissa on saippuasarjoissa mahdollista vain hetkittäin, koska uudet ongelmat odottavat entisten ollessa vielä ajankohtaisia.

Homoseksuaalisuus on saippuasarjoissa ollut jo pitkään mukana yhtenä käsiteltävänä yhteiskunnallisena ongelmana inestien, raiskauksen, huumeidenkäytön tai alkoholismien ohella, mikä on ollut mahdollista saippuasarjojen avoimen kerrotarakenteen takia. Tapahtumat eivät edisty ja juonilinjat ovat päättymättömiä tarinoita ilman kunnollista sulkeumaa. (Ang 1997, 160) Uudet ristiriidat ilmestyvät saippuoihin useimmiten marginaalisten henkilöhahmojen kautta. Näin ongelma voidaan poistaa kirjoittamalla ulos ongelmaa ruumiillistava henkilöhahmo, mikäli ristiriita paljastuu liian vaikeasti ratkaistavaksi tai kun ongelmaa on selvitelty tarpeeksi. Päähenkilöt säilyvät irrallaan ongelmasta. (Fuqua 1995, 200) Rohkeiden aiheiden käsittely on mahdollista juuri saippuoiden avoimen kerronnan takia: saippuaopperoissa voidaan säilyttää vallitsevat arvot ja samanaikaisesti käsitellä vakaviakin ristiriitoja marginaalisten hahmojen avulla (Allen 1985, 171).

Kun päähenkilö kantaa jatkuvajuonisessa sarjassa erityistä ristiriitaa, ongelma jää henkilöhahmon historiaan. Pysyvä ristiriita henkilöhahmon historiassa palvelee useimmiten saippuasarjan kerronnan tarpeita. Esimerkiksi alkoholismi on saippuoissa ongelma, joka voi milloin tahansa puhjeta uudestaan (Ang 1997, 159–160). Salatuihin elämissä arkkitehti Jukka Salin on eronnut vaimostaan Maaritista tämän alkoholiongelman vuoksi, ja toistuvana uhkana on, että Maarit ratkeaa juomaan. Homoseksuaalisen päähenkilön kohdalla taas pysyvänä jännitteenä on, ketkä hyväksyvät tai tuomitsevat homoseksuaalisuuden. Kallen isä Ismo ei hyväksy poikansa homoutta täysin, vaikka on luvannut toistuvasti muuttaa suhtautumistaan. Samantapaisia ongelmia Kallella on myös ystävänsä Sakun kanssa. Homoseksuaalisuus tarjoaa näin mahdollisuuden kirjoittaa Kallelle salaisuuden paljastumisen jälkeinkin jännitteitä ja ongelmia.

Samalla homoseksuaalisuus myös erottaa Kallen muista sarjan päähenkilöistä. Homoseksuaalisuus on jätetty saippuoissa usein marginaalihahmon ominaisuudeksi, koska homoseksuaalisuus eroaa ratkaisevasti muista ongelmajuonista siten, että se eristää homoseksuaaliseksi rakennetun henkilöhahmon sarjan heteroseksuaalisen parinvaihtoverkoston ulkopuolelle (Fuqua 1995, 201). Kun esimerkiksi baarimikko Aki Nikkinen on ollut sarjan päähenkilöistä romanttisesti sidoksissa muun muassa sarjan kerrostalossa asuvaan Jenni Vainioon, asianajajaansa Laura Kivirantaan, Salinien nuoreen vaihto-oppilaaseen Chiqi Leehin sekä Salinin lasten äitiin Maaritiin, Kallen suhteet löytyvät vain homoyhteisöstä. Robert C. Allen erottaa saippuoista kolmenlaisia ihmissuhteita: perhesuhteita, romanssin kautta luo-

tuja suhteita sekä sosiaalisen sidoksen, kuten naapuruuden, ystävyys- ja työn kautta luotuja suhteita. Heteroseksuaaliset henkilöahmot voivat liikkua varsin vapaasti kategorioiden välillä toisin kuin homoseksuaaliset henkilöahmot. (Allen 1995, 22) Salatuissa elämissä Kallen perhe- ja sosiaaliseen sidokseen perustuvia suhteita luodaan melko vapaasti Kallen ja kerrostalon asukkaiden välille. Homoseksuaalisella henkilöahmolla on kuitenkin romansseja vain uusien sivuhenkilöiden kanssa eikä naapurien kanssa kuten muilla henkilöahmoilla.

Homouden rakentaminen tilan kautta

Homosuhteet erotetaan sarjassa kerrostalon ulkopuolisiin tiloihin tai kerrostalon sisällä kodin ulkopuolelle kuten rappukäytävään, kellariin ja pihalle. Sarjan päätapatumapaikkoja ovat kerrostalon asunnot, porraskäytävä ja kellari, läheinen kahvila-ravintola Barbaari ja Kallen isän omistama elintarvikekioski. Näissä tiloissa henkilöahmot ovat oletetusti heteroseksuaalisia. Sarjan heteroseksuaalinen parisuhdeverkosto muokkaantuu ja henkilöahmojen hyppäykset juonilinjasta toiseen tapahtuvat kerrostalon päätiloissa. Koska Kalle ei osallistu heteroseksuaaliseen parisuhdeverkkoon, hänelle on tarjolla ydintiloissa ymmärtäjän ja hoivaajan rooli. Ennen kuin Kalle tunnustaa homoseksuaalisuutensa, hän omistautuu siskonsa Miian ja ystäviensä Siljan ja Sakun ongelmien ratkaisemiseen. Kalle uhrautuu ystävänsä Sakun puolesta ja tunnustaa Sakun tekemän rikoksen, jotta tämä välttäisi ehdonalaisen tuomion uusintarikollisena. Hän toimii myös jatkuvasti sovittelijana Miian ja Sakun ristiriitaisessa parisuhteessa, vaikka on itsekin ihastunut Sakuun.

Kallea houkuttelevat kerrostalon ulkopuolelle homokirjallisuudesta tutut lähettiläshahmot, joiden tehtävänä on tunnistaa päähenkilön homoseksuaalisuus ja johdattaa tämä uusiin kokemuksiin (Kekki 2000, 278). Kuntosalihoitaja Harri tunnisti Kallen jo sarjan alussa homoseksuaaliseksi ja pyysi tätä muuttamaan Ruotsiin kanssaan vapaata homoelämää viettämään. Lähettiläshahmona toimii sittemmin Sakun äitipuoli Hanna, joka pakottaa Kallen tutustumaan kerrostalon ulkopuoliseen tilaan ja unohtamaan epätoivoiset rakkauskohteet. Kalle uskaltautuu Hannan tuella lähestymään kuntosalilla näkemäänsä miestä, jonka katsekontaktit ja ystävällisyyden hän tulkitsee väärin. Ensimmäinen kontakti päättyy pahoinpitelyyn, ja Kalle harkitsee heti itsemurhaa. Kalle kiipeää sillan kaiteen yli hypätäkseen alla kuohuvaan mereen, mutta kiipeää takaisin ja lyyhistyy itkemään sikiöasentoon. Väärän tunnistamisen kohdalla hyödynnetään homoseksuaalisuuden stereotyyppistä representoimistapaa, jossa homoseksuaalisuus johtaa melankoliaan, väkivaltaan ja onnettomuuteen (Dyer 1993, 71–92). Sarja esittää kuitenkin vaihtoehtoja melankolisen nuoren miehen representaatioon.

Kalle kotiutetaan kerrostaloyhteisöstä erilliseen homoseksuaaliseen tilaan, homobaariin, joka näyttäytyy sarjassa kiehtovana paikkana. Kalle uskaltautuu baariin ensimmäisen kerran Hannan seurassa epäonnistuneen kuntosalikohtauksen jälkeen. Tunnistettava alakulttuurin edustaja, nahkaan pukeutunut mies, on ensimmäisenä näkyvillä Kallen tullessa uuteen tilaan, ja mies ottaa heti katsekontaktia. Pöydissä istuu miehiä keskustelemassa ja viihtymässä keskenään. Baarissa pääsee välittömästi osaksi homoyhteisöä, ja Kalle ymmärtää heti pärjäävänsä paikassa yksin. Hän ei tarvitse ovesta sisään päästyään Hannan apua. Homoelämä urkenee ensimmäisen baarikäynnin jälkeen, koska Kalle tapaa samana iltana kerrostalosta tutun henkilön Valtterin, josta tulee myöhemmin hänen poikaystävänsä. Homobaarissa muualta tutut henkilöt ovat tunnistettavissa homoiksi, sillä siellä kaikki sisään astuvat ovat homoja ellei toisin todisteta päinvastoin

kuin sarjassa muuten. Homobaari on uhkaava paikka esimerkiksi Kallen homofoobiselle isälle Ismolle, joka joutuu heti iskurytyksen kohteeksi, kun hän käy homobaarissa etsimään poikaansa.

Kallen ja Valtterin suhdetta käsitellään pääasiassa Valtterin kotona talon ulkopuolella sekä kerrostalon rappukäytävässä, kellarissa ja talon edustalla. Käytävä, kellari ja piha ovat sarjassa tiloja, joissa yleensäkin selvitetään ristiriitoja, sillä yleiset tilat mahdollistavat salaisuuksien kuulemisen ja näkemisen vahingossa. Ne ovat erityisesti paikkoja, joissa kerrostalon talonmiesperhe kerää informaatiota ja välittää sitä eteenpäin. Kun Kalle ja Valtteri menevät kellariin suutelemaan, he ovat heti jäädä kiinni, sillä Kallen isä viettää talonmiehen kanssa pontikkamaistaisia kellarikopissa. Rappukäytävässä ja pihalla Valtteri pelkää paljastumista, ja talonmies näkeekin pariskunnan suutelevan humalassa porraskäytävässä. Valtteria ei tuoda Kallen kotiin tutustumaan Kallen siskoon senkään jälkeen, kun tämä on kuullut Kallen homoudesta toisin kuin esimerkiksi Kallen kulissityttöystävä, jonka avulla Kalle yritti vakuuttaa muita heteroseksuaalisuudestaan. Kalle ei myöskään vieraile perheen kotona armeijassa tapaamansa poikaystävänsä Kuisman kanssa vaan Kuisma esitellään isälle kioskilla tai tavataan lomamatkalla Lapissa. Homosuhteet rajataan näin Kallen kodin ulkopuolisiin tiloihin. Kallen kodin piiri on varattu muille kuin romanttisen rakkauden kautta solmituille suhteille, ja homosuhteet tuodaan sinne lähinnä häiriötekijöinä. Kalle esimerkiksi iskee homobaarista miehen, jota hän suutelee kotona isänsä nähden provosoidakseen tätä.

Homoseksuaalisuus erotetaan näin tilan kautta kerrostalon ulkopuolelle ja kerrostalon sisällä kodin ulkopuolelle. Vapauden tyysijoina toimivat ulkomaat, joissa homoseksuaalisena voi elää kerrostalon ympäristöä vapaammin.³ Ruotsin lisäksi Lontoo ja Brasilia esitetään sarjassa paikkoina, joissa Kalle voi ongelmitta toteuttaa itseään. Kotimaassa eksotisoitu Lappi tarjoaa myös paikan, jonne Kalle ja hänen oikeaksi rakkaudeksi osoittautuva yliluutnantti Kuisma Savolainen voivat paeta armeijan esteitä. Kallen ja Kuisman suhteen esteenä on Kuisman pelko työpaikan menettämisestä, koska ”armeijassa ei homoja suvaita”. Kuisma pyytää siirtoa Sodankylään, ja myös Kalle siirtyy Rovaniemelle suorittamaan asevelvollisuutensa loppuun. Lapissa miehet voivat kasarmialueellakin ilmaista tunteitaan ilman paljastumisen pelkoa ja mennä jopa ”paikallisiin” menoin naimisiin. Ristiriitainen esitys armeijakulttuurista on mahdollinen, kun homosuhde sijoitetaan riittävän kauas sarjan normaaliympäristöstä.

Romanttinen rakkaus tavallisuuden tuottajana

Romanttisen rakkauden feministisessä tutkimuksessa on korostettu rakkauden kerronnallisuutta: rakkautta voi pitää puhtaan tunteen sijaan kerronnallisena diskurssina, jota ylläpidetään toistamalla ja uudelleenkirjoittamalla kulttuurisia kertomuksia romanttisesta rakkaudesta (Langford 1999; Stacey & Pearce 1995; Pearce & Wisker 1998). Romanttisen rakkauden kertomusta ei toisteta kuitenkaan miten tahansa, vaan romanttinen rakkaus on valjastettu institutionalisoidun heteroseksuaalisuuden luonnollistamiseen. Muunlaiset suhteet toiseutetaan. (Pearce & Wisker 1998, 16) Suhteet, jotka rikkovat normeja, voivat tällöin potentiaalisesti tehdä näkyviksi taustaoletukset, mutta esimerkiksi homoromanssit eivät suoraan ole kumouksellisia. Päinvastoin romanttisen rakkauden toistaminen pelkästään siten, että tarinaan sijoitetaan heteroseksuaalisten henkilöhahmojen tilalle homoseksuaalisia hahmoja, voi tukea romanttisen rakkauden tarinaa ja sen luonnollistamia instituutioita. (mt. 15)⁴ Salatuissa elämissä romanttisen

rakkauden kertomusta käytetään rakentamaan homoseksuaalisuudesta normaalia ja hyväksyttävää.

Homo- ja heteroseksuaalisuuden samuutta korostavissa representaatioissa yleisenä keinona on esittää homoseksuaalisuus juuri romanttisen rakkauden tarinan avulla. Marginaaliin aiemmin sysätyt ryhmät tehdään turvallisiksi ja ymmärrettäviksi hyödyntämällä tuttuja juonilinjoja. (esim. Pearce & Wisker 1998, 9–10) Myös Salatuissa elämissä romanttisen rakkauden avulla korostetaan Kallen ja tämän heteroseksuaalisten tuttavien samanlaisuutta: Kallen rakkaus Valtteriin ja siten homoseksuaalisuus on ymmärrettävissä ja hyväksyttävissä yleisinhimillisenä tunteena.⁵ Esimerkiksi Kallen tunnustaessa homoseksuaalisuutensa ystävänsä Sakun äiti-puolelle Hannalle tämä rinnastaa Kallen ihastumisen Sakuun yleismaailmalliseksi onnettoman rakkauden ongelmaksi. Epätoivoinen rakastuminen on Hannan mukaan samanlaista niin heteroille kuin homoillekin. Hanna tarjoaa myös omasta kokemuksestaan neuvoja Kallen ja Valtterin parisuhdeongelmiin. Kun Kalle tulee valittamaan, miten Valtteri on jälleen kieltäytynyt näyttäytymästä Kallen poikaystäväenä, Hanna kehottaa Kallea luottamaan tunteisiinsa, jotka kertovat totuuden. Tunteina homo- ja heterorakkaus ovat sarjan mukaan yhtäläisiä.

Romanttisen rakkauden metsästämisestä tehdään sarjassa myös homonuoren ihanne, mikä tapahtuu asettamalla vastakkain erilaisia homoidentiteettejä. Kallen ja Valtterin romanssissa rinnastetaan tunnustettu homoidentiteetti ja kaappidentiteetti, jotka samalla perustuvat erilaiseen näkemykseen rakkaudesta. Suhde Valtterin kanssa rakentuu romanttisen rakkauden tarinan peruskaavojen mukaan rakkauden metsästykseksi, jossa tavoitteena on vahvistaa uskoa rakkauden kykyyn voittaa kaikki esteet. (Stacey & Pearce 1995, 15–18.)⁶ Ihastuminen alkaa ensikatselusta, kun Kalle tunnistaa Valtterin homoksi baarissa. Romanssin tielle kasautuu kuitenkin lukuisia esteitä, joista keskeisin on homoseksuaalisuuden paljastumisen pelko. Kalle odottaa, että Valtteri luottaisi rakkauden kykyyn voittaa esteet ja tulisi ulos kaapista, kuten Kalle tekee rakkauden innoittamana. Romanttisen rakkauden ihanteet – ajatus rakkaudesta monogaamisena, intohimoisena, todellisen identiteetin paljastavana ja uskontoon verrattavissa olevana kokemuksena – liitetään koskemaan myös Kallea (Langford 1999, 3–4). Ristiriitoja syntyy siitä, ettei Valtteri luota rakkauden esteitä rikkovaan voimaan.

Siinä missä Kalle etsii vakavaa parisuhdetta, Valtteri elää kulissisuhteessa ja etsii vain viihdepoikaystäviä. ”Sä olet mulle pelkkä leikkikalua”, Valtteri luonnehtii suhdettaan Kalleen. Valtteri ei ole valmis riskeeraamaan uraansa ja sosiaalista asemaansa romanttisen rakkauden takia. Valtteri kuvataan Jekyll ja Hyde -tyyppisenä kaksoispersoonana, joka välillä torjuu Kallen ja välillä hakee tämän läheisyyttä. Paljastuttuaan homoksi Valtteri torjuu Kallen tuttavallisuuden ja poistuu vaivihkaa paikalta. Valtteri käy uhkailemassa Kallea tämän työpaikalla, mutta helttyy myöhemmin kutsumaan hänet luokseen illalliselle. Pari päättyy viettämään yhteisen yön. Kun Kalle ja Valtteri tapaavat yön jälkeen kadulla, Valtteri pelästyy Kallen tuttavallista kosketusta. Valtterista muodostuu näin huonon homon malli, jonka vastakohtaksi esitetään Kallen avoimuuden tietä ja uskoa romanttiseen rakkauteen.

Valtteri piilottelee homoseksuaalisuuttaan saavuttaakseen keskiluokkaisen ideaalin, jonka ristiriitoja Salatuissa elämissä tarkastellaan (vrt. Ruoho 1997, 181). Sarjassa tuleekin ilmi keskiluokkaisen ideaalin yhteys institutionalisoituun heteroseksuaalisuuteen. Ulkopuolisten silmissä Valtteri näyttää saavuttaneen keskiluokkaisen unelman, sillä hänellä on oma asunto, kunniallinen työpaikka ja heteroseksuaalinen suhde. Kallen perhe edustaa sarjassa alempaa keskiluokkaa, ja siksi Kallen isä Ismo on aluksi tyytyväinen, kun hänen poikansa on tavannut hyvän keskiluokkaisen esikuvan. ”Se Valtteri on hieno mies ja hieno tulevaisuus. Ja

niin on Kallellakin, kun on tuollainen kaveri”, Ismo tilittää ystävälleen Sepolle ensitapaamisen jälkeen. Valtteri suunnittelee avioliittoa lesboksi paljastuvan avovaimonsa Outin kanssa, ja pariskunta aikoo hankkia yhdessä myös lapsia. Hän työskentelee lakitoimistossa, jossa hän hyödyntää myös sukupuolista valta-asemaansa kaappaamalla naispuolisen työkaverinsa asiakkaan itselleen. Valtteri nousee nopeasti urallaan, koska hän esiintyy kulissiavovaimonsa ansiosta luotettavana ja vakaana heteroseksuaalisena miehenä.

Homoromanssi ei Valtterin kaappi-identiteettiin mahdu, sillä suhde Kalleen uhkaa jatkuvasti paljastaa Valtterin saavuttaman keskiluokkaisen ideaaliposition huijaukseksi. Valtteri performoi sarjassa heteroseksuaalisuutta toistamalla sen merkkejä ja osoittaa, että merkkejä voi toistaa ilman, että ne merkitsevät toistajan heteroseksuaaliseksi. Valtterin kaappi-identiteetti näyttää näin, miten myös heteroseksuaalisuutta tuotetaan toistamalla ja erottamalla heteroseksuaaliseen identiteettiin kuulumattomat puolet marginaaliin. (vrt. Butler 1991 ja Butler 1990, 275–279) Homoseksuaalisuus jää Valtterin saavuttamaa keskiluokkaista ideaaliasemaa uhkaavaksi toiseudeksi, ja Valtteri joutuu jatkuvasti kamppailemaan homoseksuaalisuuden paljastumista vastaan. Suhde Kalleen päättyy eroon, sillä estettä ei sarjassa kyetä ratkaisemaan.

Kallesta rakentuu näin hyvä suhteessa pahaan Valtteriin, ja hyvyyden mittariksi muodostuu usko romanttiseen rakkauteen. Uskon menetys johtaa sarjassa homoseksuaalisuuden skandaaleihin: väkivaltaan, lähentelyyn ja prostituutioon. Kalle ryhtyy epäonnisten suhteiden jälkeen harrastamaan irtosuhteita ja prostituutioita. Samalla hän uhmaa homofoobista isäänsä väkivalloin ja on itse joutua pahoinpidellyksi homoseksuaalisuutensa takia. Kalle tapaa Barbaari-ravintolassa kuntosaliilta tutun Kain, jota erehtyi aiemmin pitämään homona. Kun Kalle suutelee Kaita julkisesti ja epäilee, että tämä on sittenkin kiinnostunut hänestä, Kai suuttuu ja yrittää ystävineen hakata Kallen. Kallen homoseksuaalisuus on sarjassa turvallista ja hyväksyttävää vain silloin, kun Kalle tavoittelee romanttista rakkautta.

Kallen todelliseksi rakkaudeksi kirjoitetaan sarjassa armeijasta löytyvä Kuisma Savolainen, joka Valtterin tapaan representoidaan kaappihomona. Kallen ja Kuisman romanssia voi kuitenkin pitää romanttisen rakkauden kertomusten kärjistyksenä tai liioitteluna, sillä se kuvataan täydellisenä yhteensopivuutena. Romanssista kirjoitetussa nuortenromaanissa *Salatut elämät*. *Kallen inttivirusi*, Kuisma kuvataan homoseksuaalisuutensa tunnistaneena, mutta täysin työhönsä uppoutuneena, neitseellisenä kaappihomona (Manninen 2001, 131–134). Kuisma kuitenkin tunnistaa Kallen ensisilmäykseltä homoksi, eikä voi enää pysyä kaapissa sen jälkeen, kun Kalle on herättänyt hänet unesta. Romanttisen rakkauden avulla kaikki esteet, kuten armeijan suvaitsemattomuus, sotilashierarkiat tai Kallen isän vastustus ovat voitettavissa. Kalle normalisoidaan romanttisen rakkauden ja avioliiton kautta, mutta paradoksaalisesti se tehdään eksoottisen toisen avulla. Kuisma ja Kalle avioituvat Kallen perheen todistaessa lapinnoidan pitämin vihkimismenoin, joissa miehet sitoutuvat olemaan yhdessä, kunnes muuttuvat poroiksi. Avioliiton kautta Kallesta tulee normaalimpi kuin kenestäkään muusta sarjan henkilöihahmoista sillä hetkellä. Eksoottiset vihkimismenot kuitenkin rikkovat normalisointia.

Homouden rakentuminen suhteessa heteroseksuaalisuuteen

Vaikka Kalle samastetaan juonen tasolla heteroseksuaalisiin henkilöihahmoihin, homoseksuaalisuus rakentuu Salatuisissa elämissä vastakohtana heteroseksuaalisuudelle. Sarjassa hyödynnetään identiteettipolitiikan mukaista ydinidentiteetti-

tarinaa, jossa homoseksuaalinen ydinidentiteetti on yksiselitteisesti olemassa joko tiedostettuna tai piilevänä. Kallella on salassa oleva homoseksuaalinen ydin, jonka päältä kuoritaan vähitellen pois valheellinen pinta. Kallen homoidentiteetti rakentuu näin modernille ajatukselle kiinteästä identiteetistä, jossa todellinen ja aito ydin voidaan paljastaa epäaitojen kerrosten alta. (vrt. Pulkkinen 1998, 162–163)

Kevään 2000 jaksoissa keskityttiin Kallen ydinidentiteetin paljastamiseen, joka noudatti tarkasti kaapista ulostulemisen kertomusta. Henkilökohtaisen ja intiimin alueen kerronnallistamista tutkineen Ken Plummerin mukaan seksuaalisuudesta kerrottavat tarinat ovat lajityypin omaisia kertomuksia, joiden poliittisena tarkoituksena on määrittää kategorisointia ja nimeämistä odottava piilevä identiteetti. (Plummer 1995, 54–55) Coming out -tarinaa luonnehtii Ken Plummerin mukaan lineaarisuus ja kausaalisuus. Homoseksuaalisuuden voi tarinassa jäljittää lapsuuteen: lapsuudessa koetut erilaisuuden kokemukset johtavat havaintoon omasta homoseksuaalisuudesta. Identiteetin salailun jälkeen ongelmat ratkaistaan tulemalla ulos kaapista ja saavuttamalla uusi aito identiteetti. (mt. 83)

Kallen lisäksi sarjan muut homoseksuaaliset henkilöahmot tunnustavat omaavansa horjumattoman homoseksuaalisen ydinidentiteetin. Kallen poikaystäväälle Valtterille rakennetaan sarjassa viitteellisen homonuoren elämää, joka näyttäytyy vaihtoehtona Kallen coming outiin päättyvälle identiteettitarinalle. Valtteri kuvailee Kallelle tienneensä homoseksuaalisuudestaan lapsuudesta asti, vaikka onkin päätynyt salailtuun kaappi-identiteettiin. Valtterin kullissivovaimo Outi taas vakuuttaa Kallelle, ettei ole Valtterin ja Kallen suhteen uhkana, koska on varmasti lesbo ja parisuhteessa naisen kanssa. Outi flirttailee vielä Kallen siskon Miian kanssa vakuudeksi lesboudesta. Kerronta vihjaa, että homoseksuaalisten henkilöahmojen tulee kertoa seksuaalisuudestaan yksiselitteisesti.

Homoseksuaalisuudesta rakennetaan näin tunnistettavaa ja heteroseksuaalisuudesta erillistä kategoriaa. Jo Kallen olemassaolo järkyttää kuitenkin Salatuissa elämissä luonnollistetun heteroseksuaalisten oletusta ja asettaa kyseenalaiseksi muiden talon asukkaiden seksuaalisen suuntautumisen. Myös heteroseksuaaliset henkilöahmot joutuvat sarjassa tunnustamaan heteroseksuaalisuutensa ja tulemaan ulos kaapista. Hanna ja Miia hyväksyvät välittömästi Kallen seksuaalisen identiteetin saadessaan sen selville. Molemmat tuovat kuitenkin esiin olevansa heteroseksuaalisia. Hanna lohduttaa Kallea, etteivät kaikki heterot vihaa homoja ja ottaa itsensä esimerkiksi. Miia taas tyrmää Kallen leikkimielisen kehotuksen iskeä Valtterin lesboavovaimon. Kallen rakkaushuolia kuunteleva kahvilanpitäjä Elina tunnustaa Kallelle, ettei hänellä ole kokemusta lesboista, mutta voi kuitenkin auttaa Kallea rakkausongelmissa. Kallen isä epäilee väärinkäsityksen takia, että Saku on homo. Todistaakseen heteroutensa Saku suutelee tyttöä tarkoituksella Ismon nähden. Niin valheellinen kuin todellinenkin identiteetti todistetaan sarjassa samalla tavalla, sillä aiemmin Kalle pyrki peittämään homoseksuaalisuutensa seurustelemalla tytön kanssa ja esittelemällä tätä näkyvästi.

Varsinaiseksi seksuaaliseksi toiseudeksi muodostuukin Salatuissa elämissä biseksuaalisuus tai yleisemmin seksuaalinen häilyvyys. Sarjassa esiintyy kahdenlaisia ihmisiä: homoseksuaalisia ja heteroseksuaalisia. Kategoriasta toiseen ei tule horjua. Seksuaalisen identiteetin vakautta korostetaan esimerkiksi kohtauksessa, jossa Kalle katselee kuvia alastomista naisista riidellyään Valtterin kanssa. Miia kyselee, yrittääkö Kalle etsiä sisäistä heteroa itsessään. Kalle toteaa, ettei kykenisi siihen, koska tietää olevansa homo, eikä ymmärrä, miten joku voisi olla kiinnostunut molemmista sukupuolista. Seksuaalinen häilyvyys on sarjassa uhka, jota vastaan puolustaudutaan. Erityisesti Saku on useampaan otteeseen joutunut todistelemaan heteroseksuaalisuuttaan ja kamppailemaan homoseksuaalisuuden hyväksymisen ja vastustamisen välillä. Saku järkyttyy kuullessaan Kallen homoseksuaali-

suudesta, eikä halua olla tämän kanssa tekemisissä homouden paljastumisen jälkeen. Saku syyttää Kallea häilymisestä seksuaalisten identiteettikategorioiden välillä, eikä usko, että Kalle olisi aina ollut homoseksuaalinen. "Jossain vaiheessa sulle tapahtui jotain, josta mä en kiitti vaan halua tietää mitään", Saku tilittää. Sakuille ongelma on, että Kalle ei ollutkaan sitä, miltä tämä vaikutti eli hetero.

Häilyvyys kirjoitetaan pois Valtterista coming out -jaksoissa vakuuttamalla, ettei Valtteri ole naisystävästään huolimatta biseksuaali vaan kulissisuhteessa lesbon kanssa. Sarjassa varmistetaan, ettei pariskunnan välillä ole mitään seksuaalisävytteistä, sillä lapsikin tullaan Valtterin avovaimon mukaan hankkimaan "muumikumimenetelmällä" eikä perinteisin menetelmin. Vastaavasti Harrille on shokki, että häntä epäillään heterosuhteesta. Harri tunnustautui homoksi jo sarjan alkuvaiheessa ja muutti sittemmin Ruotsiin viettämään homobaarielämää. Hanna väittää kuitenkin miehelleen, että hänellä on ollut yhden yön suhde Harrin kanssa, koska ei halua paljastaa todellisen kumppaninsa identiteettiä. Harri puolustautuu rajusti oletettua seksuaalista häilyvyyttä vastaan ja vakuuttaa, että on tosiaankin homoseksuaalinen: "Mä olen tämmöinen homopetteri, joka vaan haluaa vapaana bailata hautaan asti".

Ylläpitämällä ja tuottamalla homoseksuaalisuuden ja heteroseksuaalisuuden rajaa Salatuissa elämissä kuvataan, miten identiteettejä luodaan poissulkemisen ja erojen kautta. "Toinen" suljetaan identiteetin ulkopuolelle, jotta voidaan ylläpitää ideaa yhtenäisestä identiteetistä. Judith Butler argumentoi kuitenkin, että mikäli identiteetit määritetään poissulkemisen kautta se, mikä jätetään identiteetin ulkopuolelle, säilyy poissuljettuna osana identiteettiä ja uhkaa identiteetin koherenssia. (Butler 1991, 15–17, 22) Salatuissa elämissä sarjan luonnollistetusta heteroseksuaalisuudesta poissuljetun homoseksuaalisuuden näkyvyys pakottaa niin heteroseksuaaliset kuin homoseksuaalisetkin henkilöahmot tunnustamaan ydinidentiteettinsä ja sulkemaan pois identiteettiin kuulumattomat osat. Homo- ja heteroseksuaaliset identiteetit rakennetaan toisistaan erillisiksi kategorioiksi ja seksuaaliseksi toiseudeksi erotetaan sarjassa häilyvyys kategorioiden välillä. Henkilöahmot voivat sarjassa horjua erilaisten moraalisten positioiden välillä ja muuttua hyvästä pahaksi, mutta seksuaalinen identiteetti kirjoitetaan sarjassa pysyväksi.

Tavallisen homon paradoksi

Salatuissa elämissä rakennetaan representaatiota homoseksuaalisesta nuoresta, joka ei ole suoraan tunnistettavissa homoseksuaaliseksi ulkonäkönsä tai käyttäytymisensä perusteella. Toisin kuin negatiivisiin stereotyyppioihin perustuvissa homorepresentaatioissa, Kalle esitetään sarjassa tavallisena nuorena miehenä, joka on kuitenkin myös homoseksuaalinen. Tavallisuudella viitattiin lähtökohtanani olleiden Z-lehden ja Katso!-lehden Saippuaoppera-liitteen kirjoituksissa Kallen ja muiden henkilöahmojen samanlaisuuteen ja homoseksuaalisuuden tunnistamattomuuteen: Kalle voisi olla kuka tahansa.

Tavallisuus ja normaalius rakennetaan Salatuissa elämissä kuitenkin ongelmien, erojen ja toiseuden teemoin aivan kuten homoseksuaalisuuden aiemmissa stereotyyppisissä esityksissä. Kallen homoseksuaalisuus näyttäytyy sarjassa kriisien ja ristiriitojen aiheuttajana. Homo- ja heteroseksuaaliset henkilöahmot erotetaan toisistaan kotiuttamalla Kalle kiehtovaan mutta sarjan kerrostaloyhteisöstä erilliseen alakuluttuuriin. Samalla Kalle ja sarjan muut homoseksuaaliset henkilöahmot ovat selkeästi tunnistettavissa homoiksi tunnustetun ydinidentiteetin perusteella. Toisaalta homoseksuaalisuus myös kesytetään sarjassa romanttisen rak-

kauden kertomuksen avulla. Parisuhdekeskeisestä romanttisesta rakkaudesta tehdään homoseksuaalisen henkilöahmonkin ihanne ja lipsuminen ihanteesta johtaa väkivaltaan ja homoseksuaalisuuden skandaaleihin. Kallen tavallisuuden efekti rakennetaan näin paitsi erojen myös sulauttamisen kautta.

Tavallinen homo on sarjassa varsin erilainen nuori, sillä myös homoseksuaalisuuden tavallisuusrepresentaatio määrittyy heteromatriisin sisällä. Homoseksuaalinen henkilöahmo ei voi olla samalla tavalla tavallinen kuin heteroseksuaaliset henkilöahmot, sillä homoseksuaalisuutta tarvitaan heteroseksuaalisten identiteettien ulkopuolelle poissuljetuksi toiseudeksi (ks. Butler 1991). Salatuissa elämissä sovitetaan erityisten ehtojen kautta homoseksuaalinen henkilöahmo sarjan luonnollistettuun heteroseksuaalisuuteen. Samalla sarjassa ylläpidetään homo- ja heteroseksuaalisuuden välistä eroa puolustautumalla kategorioiden häilyvyyttä vastaan. Seksuaalisten kategorioiden välillä häilyminen esitetään todellisena erilaisuutena ja käsittämättömänä toiseutena.

Homoseksuaalisten henkilöahmojen tavallisuutta korostavia representaatioita ei näin ollen voi suoraan pitää positiivisina tai erilaisina kuin negatiivisiksi leimattuja homorepresentaatioita. Kyse on enemmän uudenlaisesta vallitsevasta homoseksuaalisuuden representaatiotavasta: homoseksuaalisuus on Salatuissa elämissä sovitettavissa uudenlaisten ehtojen kautta parhaaseen katseluaikaan. Sen sijaan, että arvioidaan ovatko tavallisuusrepresentaatiot negatiivisia tai positiivisia homorepresentaatioita, olennaista on tutkia, mitä suljetaan ulkopuolelle, kun homoseksuaalisuus sulautetaan uudella tavalla mukaan.

Viitteet

- 1 Tarkempi analyysi tästä ks. Kekki 2000, 278–280.
- 2 Ent. Pearson Television Oy.
- 3 Homoseksuaalisuutta käsittelevissä fiktioissa ulkomaat tai suurkaupungit on usein esitetty paikkoina, joissa seksuaalisuuteen suhtaudutaan suvaitsevammin kuin kotona. Ks. esim. Pajala (1999).
- 4 Ks. homoseksuaalisen romanssin sulauttamisesta romanttisen rakkauden tarinaan esim. Stacey (1995), myös Virtanen (1999).
- 5 Suomalaisessa homoparisuhdekeskustelussa on hyödynnetty kiinnostavasti romanttista rakkautta osoittamaan homoseksuaalisuuden hyväksyttävyyttä. Suomalaisissa lehdissä vuonna 1996 käytyä homoparisuhdekeskustelua tutkinut Sari Charpentier (2001) eritteli diskursseja, joita mielipideosastoille kirjoittaneet käyttivät. Homoparisuhdekeskustelussa parisuhdelain tuominneet kirjoittajat pitivät kiinni sukupuoli- ja sukupuolijärjestyksestä ja perustelivat homoseksuaalisuuden väärin kristillisiin, psykologisiin tai luonnonjärjestykseen liittyviin perusteluihin. Homoseksuaalisuuden tuomitsijoiden mielipiteiden taustalla vaikutti Charpentieristä sukupuoliusko. Homoparisuhteen puoltajat taas vetosivat rakkauskurssiin, jossa sukupuoli-ero ei ollut merkittävä tai ylitsepääsemätön ero. Homo- ja heteroseksuaalisuus määritettiin tässä diskursissa yhtäläillä ”toisen ihmisen rakastamiseksi”. Rakkauskurssiin mahtui myös homoseksuaalinen rakkaus. Parisuhteesta ”hyvän homon” ihanteena ja homorakkauden romantisoimisesta homoliittokeskustelussa ks. Kaskisaari (1997).
- 6 Romanttinen rakkaus on usein haluttu nähdä tienä vapautteen ja tasa-arvoon. Wendy Langford (1999) kritisoi ankarasti ajatusta, että rakkauden avulla voidaan ylittää kaikki esteet, kuten epätasa-arvo miesten ja naisten välillä. Langfordin mukaan romanttisen rakkauden kautta päinvastoin vahvistetaan sukupuolten välisiä valtasuhteita vieläpä osapuolten hyväksynnällä.
- 7 Koti-inseminaatiota nimitetään suomalaisissa homo- ja lesbopiireissä usein muumimukimenetelmäksi. Termillä viitataan muumimukin käyttöön siemennysastian. (Lampela 2000, 28)

Lähteet

- Allen, Robert C. (1985)
Speaking of Soap Operas. Chapel Hill & London: University of North Carolina Press.
- Allen, Robert C. (ed.) (1995)
To be continued... Soap operas around the world. London & New York: Routledge.
- Ang, Ien ([1990] 1997)
Melodramatic Identifications: Television Fiction and Women's Fantasy. Teoksessa Brunson, Charlotte, Julie D'Acci & Lynne Spigel (eds.) Feminist Television Criticism. A Reader. New York: Oxford University Press, 155–166.
- Butler, Judith (1991)
Imitation and Gender Insubordination. Teoksessa Fuss, Diane (ed.) Inside/Out. Lesbian Theories, Gay Theories. New York & London: Routledge, 13–31.
- Butler, Judith (1990)
Performative Acts and Gender Constitution: An Essay in Phenomenology and Feminist Theory. Teoksessa Case, Sue-Ellen (ed.) Performing Feminisms. Feminist Critical Theory and Theatre. Baltimore & London: John Hopkins UP, 279–282.
- Charpentier, Sari (2001)
Sukupuoliusko. Valta, sukupuoli ja pyhä avioliitto lesbo- ja homoliittokeskustelussa. Jyväskylän yliopisto: Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 69.
- Dyer, Richard (1993)
The Matter of Images. Essays on Representations. London & New York: Routledge.
- Fuqua, Joy V. (1995)
"There's a queer in my soap". The homophobia/AIDS story-line of One Life to Live. Teoksessa Allen, Robert C. (ed.) To be continued... Soap operas around the world. London & New York: Routledge, 199–212.
- Geraghty, Christine ([1991] 1996)
The aesthetic experience: soap opera. Teoksessa Corner, John & Sylvia Harvey (ed.) Television Times. A Reader. London: Arnold, 88–97.
- Kaskisaari, Marja (1997)
Homoparisuhdekeskustelu – diskurssi ja performatiivi. Teoksessa Jokinen, Eeva (toim.): Ruumiin siteet. Kirjoituksia eroista, järjestyksestä ja sukupuolesta. Tampere: Vastapaino, 233–253.
- Kekki, Lasse (2000)
Hyvää homoa tarvitaan aina – vai tarvitaanko? Laitelan Kalle ja homoseksuaalisuuden representaatio suomalaisessa saippuasarjassa Salatut elämät. Teoksessa Koivunen, Anu, Susanna Paasonen, & Mari Pajala (toim.) Populaarin lumo – media ja arki. Turun yliopisto: Mediatutkimus, 274–286.
- Lampela, Tiia (2000)
Sateenkaariperheen ABC-kirja. SETA-julkaisuja 13. Helsinki: Seksuaalinen Tasavertaisuus SETA ry.
- Langford, Wendy (1999)
Revolutions of the Heart – Gender, Power and the Delusions of Love. London & New York: Routledge.
- Manninen, Katri (2001)
Salatut elämät. Kallen inttivuosi. Helsinki: WSOY.
- Medhurst, Andy & Lisa Tuck ([1982] 1996)
Situation comedy and stereotyping. Teoksessa Corner, John & Sylvia Harvey (ed.) Television Times. A Reader. London: Arnold, 111–116.
- Pajala, Mari (1999)
Romanttinen rakkaus vapauttajana. Romanssin tapahtumapaikat elokuvissa Järki ja tunteet ja Maurice. Teoksessa Paasonen, Susanna (toim.) (1999) Hääkirja. Kirjoituksia rakkaudesta, romantiikasta ja sukupuolesta. Turun yliopisto: Taiteiden tutkimuksen laitoksen julkaisuja n:o 43, 125–144.
- Pearce, Lynne & Gina Wisker (eds.) (1998)
Fatal Attractions. Rescripting Romance in Contemporary Literature and Film. London: Pluto Press.
- Plummer, Ken (1995)
Telling Sexual Stories. Power, Change and Social Worlds. London & New York: Routledge.
- Pulkkinen, Tuija (1998)
Postmodernin politiikan filosofia. Tampere: Gaudeamus.
- Ruoho, Iiris (1997)
Perhesarja lajiytyypinä. Ruusun aika ja perheen artikulaatio. Teoksessa Koivunen, Anu & Veijo Hietala (toim.) Kanavat auki! Televisiotutkimuksen lukemisto. Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen julkaisuja A:61, 177–191.
- Stacey, Jackie (1995)
"If You Don't Play, You Can't Win." Desert Hearts and the Lesbian Romance Film. Teoksessa Wilton, Tamsin (ed.) Immortal, Invisible. Lesbians and the Moving Image. London and New York: Routledge, 92–114.
- Stacey, Jackie & Lynne Pearce (1995)
The Heart of the Matter: Feminists Revisit Romance. Teoksessa Stacey, Jackie & Lynne Pearce (eds.) Romance revisited. London: New York University Press, 11–45.
- Virtanen, Ilona (1999)
Fucking Ämäl – lesboelokuva joka makuun. Lähikuva 2–3/1999, s. 78–88.

Televisio-ohjelmat

Salatut elämät 1999–2001. Tuotanto: Fremantle Productions Oy. Es. MTV3.